

Wielki Tarnowski

Organ Organizacji Sjonistycznych w Tarnowie.

PRENUMERATA:

Miesięcznie	zł. 0,90
Kwartalnie	" 2,70
Półrocznie	" 5,40
Rocznie	" 10,80
Prenumerata zamiejscowa o 10 proc. drożej.	

Redakcja i administracja: ul. Goldhamera 2.

Godziny przyjęć od godz. 4 do 5 popołudniu.

Rękopiśm. nie zwraca się.

OGŁOSZENIA:

Str.	zł. 200
1. strona	" 100
" 2	" 60
" 3	" 30
" 4	" 15
" 5	" 8
Przed tekstem 100 proc. drożej. Drobne za słowo 30 gr.	

Rok I.

Tarnów, piątek, dnia 7 września 1928.

Nr. 22

Wielki Tarnów na widowni...

Spr. za przyłączenia sześciu gmin podmiejskich do Tainowa, czyli innemi słowy sprawa wielkiego Tarnowa znowu znalazła się na tapecie dyskusji, tym razem na łamach „Słowa Tarnowskiego”.

Zdawoby się, że cała ta sprawa, tu na miejscu już w swym początkowym stadium przesądzona, bo zacydywana po myśli jej inicjatorów, nie powinna już więcej być wentylowana, że należy raczej spokojnie wycekiwać zatwierdzenia ośnośnej uchwały Rady Miejskiej ze strony wyższych czynników nadzorczych i causta z wielkim Tarnowem byłaby finita.

Ala „Słowa Tarnowskiemu”, które kwestję włączenia gmin podmiejskich, nagłe teraz, gwoi odświeżenie pamięci wyciąga z lamusa zapomnienia, o co innego chodzi. Pismo to wprawdzie dumnie drapuje się w togię jedynego i prawdziwego ordonownika dobra naszego miasta, ale równocześnie puszcza swoją farbę, dając wyraz swojej nieklamanej radości z powodu spodziewanego wzrostu polskości naszego miasta na skutek powiększenia jego granic i powiązanego z nim logicznie spadku procentowego ludności żydowskiej. Oczywiście, że zjawisko to kryje w sobie olbrzymie znaczenie dla bliskich wyborów do Kasy Chorych, a w dalszej perspektywie i do Rady Miejskiej, i tu właśnie sek leży.

W tym samym artykule współpracownik organu miejsc. B. B. zapominając o swoim głębokim uniesieniu, wywołanym w ją bezwzględnej majoracji elementu żydowskiego zarzuka radnym żydom, że nie solidaryzując się z wnioskami na inkorporację sześciu gmin do Tar. owa działali egoistycznie i nie po obywatelsku, mając na oku sae własne partyjno-polityczne interesy.

A w rzeczywistości rzecz się miała odwrótnie, bo tylko Żydzi odrazu stanęli na placzyźnie ściśle rzeczowej, a ci, którzy dążyli, by Tarnów za wszelką cenę, o dziesiątki kilometrów się rozszerzył, działali w myśl przykazania partyjno-egoistycznych. Wprawdzie dla celów partyjnych rozmaitych stroniów o różnych przekrojach ideologicznych, od najczarniejszych reakcji aż po P.P.S. znalezli się wspólni mianownik judofofii, który w łonie swoim nosi przyszły wielki Tarnów, ale wszystko to wcale nie przeszkadza temu, by ci heroldowie naszej „świątyni” przyznawali miłko dobro naszego miasta na oku, a zamysłali ocy na dobro naszego miasta, nie fatálne zaciągają na zdolności finansowej miasta i last not least jego mieszkańców.

A przecież sprawę powiększenia Tarnowa należało traktować tylko na platformie gospodarczej i tylko z punktu widzenia rzeczowych korzyści dla miasta, jako związek par excellence o celach ekonomicznych i nie przy akompaniamencie wysokościńskich aspiracji partyjno-politycznych.

Wykazaliśmy to już niejednokrotnie, że przyłączenie sześciu gmin podmiejskich będzie drogim i kosztownym eksperymentem politycznym, za który ogół mieszczaństwa tarnowskiego i tak pod ciężarami możliki dain publicznych się ugniający płacić będzie ostatnią swoją krawkiewą. Miałoby w zamian za swoje olbrzymie świadczenia na rzecz swoich nowozakwironowanych perferji literalnie nic od nich nie dianie, natomiast otrzyma w podarku przypieszone tempo procesu pauperyzacji swoich dawniejszych mieszkańców.

Żydzi, jako ta część mieszczaństwa tarnowskiego, która najdokliwiej cierpi pod obuchem świadczeń publicznych, w uzasadnionej obronie swoich czysto ekonomicznych interesów przez swoich przedstawicieli na Radzie Miejskiej wypowiedzieli się przeciw włącze-

niu wszystkich sześciu gmin podmiejskich, natomiast zgodził się na włączenie tych gmin zachodnich, które swoim terenem obejmują sferę chorowiskich fabryk związków rzemiołowych. A więc nie przydał patrzał na celokształt tej sprawy, przez przytłaczającą egotystyczną politykę partyjną i raczej robił to ci, którzy im ten zarzut nieopatrnie wytoczyli.

Ala coś innego musi tu leżeć na dzie tej na pozor prostej i jasnej sprawy. Bo coś skłoniło akurat dzisiaj miejscowy organ sanacji do odgrzebania dawno już na miejscu zafatowanej sprawy przyłączenia gmin podmiejskich? Idą wybory do Kasy Chorych, więc trzeba „robić” nastrój, a jakżeż można żywiej i skuteczniej przemówić do wyobraźni mas wyborczych jak przy pomocy strasząka żydowskiego. Stwo-

zenie bezwzględnej większości polskiej w Radzie Kasy Chorych było przyczyną i celem rozwiązania poprzedniej Rady i Zarządu kasowego. Wielki Tarnów jest też specjalnie dla tego szczytnego celu skonstruowanym instrumentem, który ukroci „szady żydowskie” we wszelakim rodzaju Radach Miejskich, Kasach Chorych i t. d. A teraz rozumiemy święte oburzenie tych panów, że radni żydowscy przy budowie Wielkiego Tarnowa byli trochę powściągliwi... ale za to p. Dra Sibiłgiera powinni byli wyróżnić, bo on im z całego serca w ową pamiętną dzień na Radzie Miejskiej przy pomocy świętego dzieła pomógł, a niego możecie panowie teraz przy każdej sposobności liczyć, on wernie przy was stoi i tak niezachwianie służy, jak to czynił onegdaj Witosowi, kiedy ten ostatni przy władzy „styroczł”.

Teraz tajemnica „Wielkiego Tarnowa” już jest zrozumiała. Treba było jedynie pierwiej w otwarte karty zagrać.

— 0 —

Denuncjanci.

Widnag jest rzeczą, że u schyłku swego samodielnego bytu państwowego Żydzi cierpieli pod jarzmem najcięższym rzymskich, że Rzymianie szali żydzi wśród Żydów pod płaszczykiem cywilizacji demoralizacji i że ostatecznie stosunkowo nieczłysty, ale silny duchem naród uległ wprawdzie przewadze fizycznej lecz zachował swoją siłę moralną i dorobek dądo-wiekowej kultury.

Już wówczas jednak jednostki uległy demoralizacji, objawiającej się w tem, że trudnili się delatorstwem, powiększając temsamem grzę pololenia narodu żydowskiego.

Gdy Żydzi zostali następnie rozprośzeni i pozabawieni wszelkich praw obywatelskich i politycznych—ni wzięcia dla nich pląga bli denuncjanci, zwyżcznie żydowskiego podłożenia.

Jednostki słabsze ulegały prześladowaniom i chęć ratować swię życie, przyjmując chrzest.

Ala jak każdy neofita przesady w wykonaniu praktyk nowoprzyjętej religii chcieli niektórzy z nich udowodnić ówczesnemu społeczeństwu żydowskość swemu i dla wykazania swej prawowitości zracali na ogół żydowski kłmiłwie polwazie i denuncjacje.

Szeroko wówczas w średnio-wieczne rozgłoszenie prze' onanie ludów europejskich, że zarazy dzisiejszakuje ludność (oczywiście także żydowska) pochodzą stąd, że Żydzi zatruli studnie itd. powstało w ten spoób, iż renegaci żydowscy celem wykazania swojęj prawowitości takie o Żynach rozpuszczali pogłoski.

Te niecie denuncjacje jawne oraz bezimienne spowodowały nienazną w dziejach katastrof, gdyż miliony Żydów w różnych zakątkach Europy poniosły wśród tortur śmierć męczeńską.

Z drugiej strony w ciasnych ghetach żydowskich życie ekonomiczne ulekało by nad wyraz fatalne.

Stłoczeni w ciasnych uliczkach gheta trudnili się Żydzi na skutek obowiązujących ich przepisów i zakazów jedynie handlem a częściowo rzemiosłem.

Przepełnienie tych zawodów i znikoma możność uzyskania dochodu, potrzebnego na wyżywienie rodziny wytworzyło niezdrową konkurencję oraz denuncjacje. Ten sam objaw obserwujemy u Żydów dnia dzisiejszego.

Wszystcy naprzykład narzekają u nas służnie powożące na to, że Żydzi zmuszeni są świętować dwa dni w tygodniu.

Żydzi, dla których tradycja ma jeszcze jakiś walor świętują w sobotę, a pozątem ustawa zabrania im też pracy w niedzielę.

Jeżeli jednak ktoś chciałchem nawet w mieszkaniu prywatnym wykonać swój zawód i nieczem na zewnątrz społeczeństwa świeckiego w niedzielę nie naruszać, to przecież wtedy jawia się przedstawiciel władzy i robi przeciwko „przestępcy” doniesienie karne.

Czy więcże skład funkcjonarzy policji, który zresztą wykonuje tylko swój obowiązek, ma o tem wiadomość, iż Żyd pracuje u siebie w domu w niedzielę?

Okazyjnie na święta

Poleca: spirytus 95%, śliwowiec, likiery, rum, a specjalnie najlepsze likiery Bączewskiego po najtańszych cenach

I. GLOCNER, Tarnów

Skład wszelkich wyrobów spiryt. Goldhamera 3, dom WP. Muschla

Można również nabyć spirytus denaturowany do palenia

Usłyszał to konkurent pracującego Żyda i ten to konkurent-Zyd stał się źródłem kary dla drugiego Żyda za czynność, która zresztą sam wykonuje.

Niezmiernie i niezmiennie zresztą na całym świecie konkurencja wśród Żydów rodzi i wywiera tych denuncjów.

Chodzi o to, aby drugiemu uniemożliwić wykonywanie jego zawodu i odebrać mu zarobek.

To samo można powiedzieć o różnych denuncjacji bezimiennie wnieionych na swoich przeciwników i konkurentów do różnych władz skarbowych, administracyjnych i sądowych.

Wszyscy kupcy i rzemieślnicy uginają się pod ciężarem nakładanych na nich podatków, a jednak znajdują się Żydowscy denuncjanci i stali informatorzy, którzy donosami powodują nadmierne wymiary podatków.

Denuncjant sądzi, że jeżeli jego konkurentowi wymyślono zostanie nadmierny podatek, to zostanie tenże zrujnowany, a rozmiar jego własnego przedsiębiorstwa się powiększy.

Nawet nie zdają sobie sprawy, że w ten sposób wszyscy wzajemnie się pozerają i uniemożliwiają sobie byt.

Do niedawna jeszcze trudno było Żydowi uzyskać zezwolenie na prowadzenie rzemiosła lub handlu — ile trzeba było formalności i ile zachodów w różnych instytucjach, jak cechach rzemieślniczych itd., a przecież największe przeszkody czynili sobie Żydzi swoimi denuncjami i wszystkie archiwa władz administracyjnych oraz korporacji rzemieślniczych zapalone za denuncjami.

Jeżeli jednak po części zrozumieć można te potępienia godne denuncjacje, powstałe na tle ekonomicznej konkurencji, to z drugiej strony trudno wytłumaczyć denuncjacje na tle walki politycznej.

Na pierwszy rzut oka wydaje się, iż Żydzi walczący denuncjami z powodów walki konkurencyjnej zatrzaśli tak bardzo poczucie honoru i godności, że te praktyki delatorskie przesięśli do walk politycznych.

Każdemu z nas wiadomo, ile fałszywych denuncjacji napisano np. w Tarnowie przeciwko obecnemu zarządcy Kahatu.

Te wszystkie niecne, w przeważającej części anonimowe doniesienia miały za cel ożenić przeciwników politycznych przed nadzorczymi władzami administracyjnymi i tą drogą uzyskać stanowisko i wpływy.

Zrozumieć można te denuncjacje dopiero wówczas, jeżeli się uwzględni, że dla pewnych jednostek i dla pewnej politycznej są dalszym ciągiem walki ekonomicznej.

Te polityczne stanowiska i mandaty dają jednostkom i kilku osobom robienia dobrych interesów i najczęściej stanowią one pośrednio lub bezpośrednio źródło poważnych dochodów.

W ten sposób polityczną walkę można zaciętko wałkę polityczną, jaką toczą kilki bez idei przeciw organizacjom sionistycznym.

Tak samo jak antysemita po przewrocie politycznym akcentował swoją polskość i patriotyzm, w tym

celu, aby pod płaszczykowie tych patriotyzmu dorobić się per fas et nefas najwięcej, tak samo kilcy „bejparjinychi“ czy też jakikolwiek inni mówią często o swej lojalności wobec Państwa a przysięgają im jedyn cel uzyskania mandatów, wpływów i dochodów.

Jakże śmieszni są ci bejparjinychi, którzy prawią o lojalności i patriotyzmie.

Podobni są do tych rzemieślników często spotykanych na rozprawach sądowych, którzy jako okoliczność łagudzącą względnie nawet uniewinniającą przytaczają argument, iż służyli przy wojsku i przelewali krew za Ojczyznę.

Służba przy wojsku i przelewanie krwi za ojczyznę jest kardynalnym obowiązkiem każdego obywatela i nikt z tego tytułu, iż wykonuje swe obowiązki nie może sobie rościć żadnych przywilejów.

Lojalność wobec Państwa jest dla każdego obywatela Rzeczypospolitej rzeczą tak zrozumiałą, iż lojalność wobec Państwa jest dla każdego tak kardynalnym nakazem, że z tytułu tej lojalności żadne specjalne prawa tym lojalnym obywatelom przysługiwać nie mogą.

Inna rzecz, kto lepiej spełnia obowiązki obywatelskie, czy ten, który żywi antysemita prowadzący pod płaszczykiem hiperpatriotyzmu oszukankę interesu na szkodę państwa, czy też spokojny obywatel, spełniający bez szumnych hasel wszystkie obowiązki obywatelskie.

„Zawodowemu dziennikarzowi“ słów kilka.

Pan J. K. naczelny redaktor „Hasła“ wystąpił się, że istnieje w Tarnowie prasa, która ma taki „złoty głosek leje na głowę szaflik najgorszych pomysł”. I ma rację. To, co „Nasz Głos” wypisywał ostatnio na temat żydostwa było tak wstrętem i ohydne, że nawet miarobna pomysł jest dla tych plwocin „ojczyźniania” pisania obłąkanka z „Naszego Głosu” za delikwentem.

Odezwał się wreszcie ktoś z tej tak licznej ostatnimi czasy prasy tarnowskiej, dając wyraz swemu oburzeniu przeciw „pojawiającym prasy” prowincjonalnym. Ale p. J. K. jest ostroży i bał się widocznie by pomysł z „Naszego Głosu” i na jego głowę nie lunęły, bo stając w obronie godności prasy wypożyty, czyli sobie również i prasę sionistyczną w Tarnowie stawiając i na równi z „Naszym Głosem” Pan J. K. jest podobno „zawodowym dziennikarzem” i wieki mówią do siebie upiec jakąś pieczęć. Przytem p. J. K. nie lubi stali sionistów. A biada temu, kto nie zakasłab sobie sympatii p. J. K. Dlatego sionisci są swinowatami a tygodynik sionistyczny jest piśmie szowinistycznym.

Pan J. K. nie obchodzi wiele, dlaczego „Tygodynik Żydowski” zmuszony był dać pismakowi z „Naszego Głosu” należytą odprawę: „Zapewne” pisze „spór był drobny” i w genere sporu nie wchodzi

Te samo godzi się zapytać: w odniesieniu do bejparjinychi, czy sionisci nie tak samo dobrze, a czy może nie lepiej od nich spełniają swe obowiązki wobec Rzeczypospolitej?

Okoliczność, że sionisci szerzą i otwarcie przynajmniej tak do narodowości żydowskiej nie może w obecnych czasach być wyszczągą jako broni przeciwko nim.

Kto szanuje swą narodowość i gotów jest dla tej społeczności narodowej ponieść ofiarę, ten zdolny jest do poniesienia jak największych ofiar dla państwa, którego jest obywatелем. Każdy z nas wie, że Polacy w Ameryce zamieszkałą pielegnują swą narodowość i swój język ojczysty, a przecież jest „doskonałym obywatelom Stanów Zjednoczonych”.

Kto śmie podawać w wątpliwość lojalność sionistów wobec państwa jest niekierownym denuncjantem i kłamcą.

Te walki denuncjantów przeciwko ideowym partiom i zrzeszeniom żydowskim, stanowiące dla nich niejako dalszy ciąg ich walk na tle ekonomicznym należą do najgorszych chorób tocących organizm żydowski.

Wszyscy denuncjanci od małych do największych muszą być usunięci poza nawias życia żydowskiego. Społeczeństwo żydowskie musi wypieć tych szkodliwych, hanbiących dobre imię i godność żydowską.

Dr. G.

My zaś panie J. K. powiedziamy: Godność prasy jest rzeczą bardzo ważną, ale nie siłą, ważniejszą jest uczciwość ludzka, godność człowieka narodu. Na straży tej godności zawsze stać będziemy, choćby nam przyszło użyć przytem mooniejszych nieco wyrazów i choćby to było sprzeczne z upodobaniami „zawodowego dziennikarza”.

Z sali koncertowej.

Ada Sari.

Ada Sari — Szejzerowa, która niedgdy wyjechała z Polski, by zdobyć zagranicą sławę, nie jest artystką o niemal światowym nazwisku i nawet wśród dobrych śpiewaków — tych jest dzisiaj cały legion — zajmuje poczesne miejsce.

Znaku jej śpiewacza, która zdaje się stać teraz w szlaku swego rozwoju, rozporządza niezmiernie obfitym zasobem środków technicznych i bogatą jest w zależy, świadczące o pogłębionej kulturze muzycznej artystki. Głos jej, pełen okłagości i piknego blasku, odznacza się czystością intonacji i potrafi rozdzierać poważną się brzmienia, unikając równocześnie wszelkiej niepożrebzonej ostrości.

Doskonale i zupełnie dojrzała technika głosu pozwala na świadome czerpanie zęgółków dynamicznych znakomicie zaś opanowanie masykulatury twarzy i ust odnosi od słuchacza wszelką myśl o wysiłku śpiewaczki.

Punkt ciężkości leży w mistrzowskiej technice koloraturowej, co nie umniejsza jednak jej artystycznej wartości jej „bel cantu”. Technika ta koloratury, nadająca niejednokrotnie głosowi barwę wprost instrumentu i zamieniająca kaskady pasaży i biegów na istne sznurzy perełki, znalazła pole do popisu przede wszystkim w arcydziełach operowych Rossiniego, Donizettiego i Meyerbeera.

Pozatem zawierał program całą wiankę pieśni z pomiędzy których wyróżniały się: Faurego „Après un zeve” — o delikatnych barwach harmonicznych, następnie „Wiatt” Farley’a, oraz śmiałe, realistyczne

Hopak — Mussorgskiego. Współczesna twórczość polską reprezentował Kasper (a nie Kasner), — i nie słyszyliśmy inowizyjny program) swą nader interesującą „Kolską”; — Dziwilo poniekąd umieszczenie w programie przeróbki study Chopina (w układzie Tiunieniewa), która to przeróbka nie należy do zbyt udatnych eksperymentów.

Z uznaniem natomiast należy podkreślić wykonywanie tych pieśni w oryginalnym języku ich tekstów, co wraz ze staranną deklamacją musiało podnieść intensywność ich wyrazu.

Akompaniował J. Wallek-Walewski, jak zawsze z rutyną i pewnością.

Koncert Ady sari, który zainaugurował tegoroczny sezon koncertowy, spotkał się z wielkimi zainteresowaniem ze strony publiczności tarnowskiej. Świadczą o tem niezwykła jak na Tarnów i od drugiego czasu nierzadka frekwencja, która zdaje się być pomyślnym prognostykiem na przyszłość tego sezonu, a która zapewne zachęci dyrekcję koncertową p. Seidena do podjęcia częstszych imprez muzycznych.

Dr. M. L.

Z teatru.

Rewja poznńska

A. Kaczorowski.

Jest naszym obowiązkiem stwierdzić zaraz na wstępie, że drugi występ „Rewji poznńskiej” zaowocował w pełni oczekiwań.

W tym to monosy zarówna i żona, chociaż dość obfity program, jak i też towarzysze dr. Kaczorowski, którzy nie dopisali, nie wyłączając nawet nowego akompaniatora, którego brak rutyny aż nadto często hamował tempo i dezorientował wykonawców.

W porównaniu z pierwszym występem stal

program tym razem na dużo niższym poziomie. Skreślić były nam z pamięci i zagranie w sposób niefortunny. Brak drobnych subtelki dał się też dotkliwie odczuć.

P. Helena Rynas odpiewała szereg piosenek ludowych, przeważnie już znanych z poprzedniego występu, oraz „blue” Goida, to ostatnie z mniejszym sukcesem. Podobnie zaliśmy już „black-bottom”, wykonywany przez p. Martę Rella, która nadto zaprodukowała „Taniec wschodni” w efektownym kostiumie.

Pan Purcha jest b. młodym i niewątpliwie obiecującym talentem śpiewacym, małe w sobie, ciemne, cię ostro się ze sceną i wybitny, się nienaturalnie sztywne i a ciężkie pozie, w przeciwnym bowiem razie trudno będzie słuchaczowi obronić się przed nasuwającym się nieuchronnie wrażeniem komizmu.

Sytuację ratował, jak mogł, dr. Kaczorowski, wzbudzała uwagę i kawałki, które on piosenki szczerą wesołości na sali i także świetny w swej masce, czysto jako Moryc, czy też jako Antek warzawski.

Reszta wykonawców mało miała sposobności, by pokazać swe walory i przeważnie też z nich nie korzystała.

Dr. M. L.

OD REDAKCJI.

Sprawozdania z przedstawiania teatru „Nowości” nie umieszczamy, ponieważ redakcji naszej odmówiono z blahych powodów biletów wstępu. Dyrekcja teatru „Nowości” posiada widocznie tak wysokie mniemanie o swej sile, że uważa obowiązek recenzenta na jej przedstawieniu za zupełnie zbędną. Żydowski wabik w temacie przedstawienia bedonia dla publiczności za mało przekonywujący do ładowania zachłannych kieszeni teatralnych spekulatorów.

Debiut Ady Sari i Engebarga
Tarnów, Lwowska 14 Tel. 221
Wykonuje:
na żyd. Nowy Rok (שנה החדשה) bilety z powinowozaniami 10 sztuk za Zł. 1
25 sztuk Zł. 1.50 50 sztuk Zł. 2.50 100 sztuk Zł. 3.50
Bilety noworoczne bez imion 100 sztuk od Zł. 1.50.

S. Eichhorn
FABRYKA
GALANTERJI ŻELAZNEJ
wykonuje wszelkie roboty
* ślusarsko - budowlane
Tarnów, Lipowa 19.